
DOMBI Edina – ROSZIK Dóra

Elhelyezkedési esélyek vizsgálata a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak körében

Napjainkban egyre kardinálisabb kérdéssé válik a fiatalok munkaerő-piaci helyzete és ezzel együtt az álláskereséssel kapcsolatos nehézségek megítélése. A Dél-alföldi régió szempontjából különösen fontos lenne, hogy az itt végzett, friss diplomával rendelkező szakemberek el tudjanak helyezkedni, hogy tudásukkal ezen ország rész fejlődését segítsék elő. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunkat követően a régiók szerepei mindinkább fokozódni látszanak, *a fejlődés elősegítéséhez az oktatási rendszer lenne a kulcs, hiszen ez adhatná meg a térség tudásmegtartó erejét, emellett hozzájárulhatna a régió tudásbázisának megteremtéséhez.* Az oktatási rendszer kiszélesedésével és átalakulásával – *kreditrendszer bevezetése, bolognai folyamat* – megszűntek a hagyományos évfolyamok, a képzési szintek is megváltoztak, a levelező és távoktatási képzési formák egyre népszerűbbé és elterjedtebbé váltak, azonban mindezek hatásai a munkaerőpiacra még nem mérhetőek teljes egészében. *Jelenleg a felsőoktatási intézmények és a munkaerőpiac együttműködésének elmaradásáról számolhatunk be, a képzések nincsenek teljes mértékben összhangban a régióban fellelhető munkaerőigényekkel.* Fontos lenne, hogy mérséklődjön a tudáselvándorlás más régiók irányába, valamint az, hogy a diplomás fiatalok ne az egyre népszerűbbé váló külföldi munkavégzés mellett kötelezzék el magukat.

Szeretnénk felhívni a figyelmet arra a mai napig aktuális problémára, miszerint *a fejlettebb infrastruktúrával rendelkező városok, régiók, országok elhalásszák a magas szintű tudástőkével rendelkező szakembereket,* megakadályozva így az elmaradottabb területek modernizálódását. A leginkább érintett korosztály a friss diplomások csoportja, hiszen az *oktatás expanziójának* köszönhetően a diákok egyre több időt töltenek el a felsőoktatásban, számtalan kvalitásra tesznek szert, ezzel is gyarapítva értéküket a munkaerőpiacon. *Ebből arra következtethetünk, hogy magasabb szintű elvárásaik lesznek a számukra megfelelőnek tartott állásokkal kapcsolatban (Lukács, 2004).* Ha ezeket a kritériumokat nem képes Szeged városa és vonzáskörzete kielégíteni továbbá nem teremt minden igényt kielégítő feltételeket, akkor feltételezhetően továbbra sem szűnik majd meg a régióból való tudáselvándorlás. További hátrányt okozó tényezőként említhetjük meg, hogy napjainkban *a főiskolák és egyetemek befogadóképességüket tekintve maximális kihasználtsággal működnek,* statisztikai adatok¹ tekintetében elmondható, hogy a 2015-ös év szeptemberében induló képzésekre összesen 105646 fő jelentkezett valamilyen felsőoktatási intézménybe, és ebből összesen 72260 diák nyert felvételt az általa megjelölt intézmények

¹ http://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_rangsorok/elmultevok/ElmultEvek/elmult_evek.php?stat=1

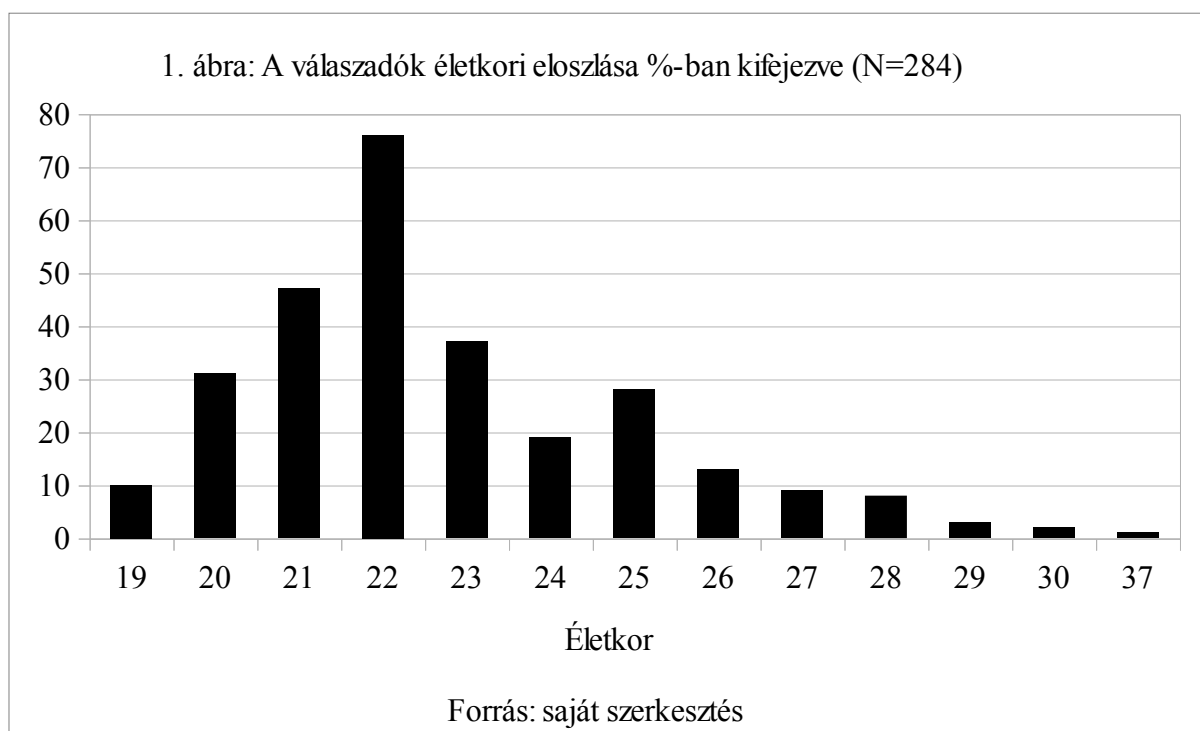
valamely szakára. Ennek a többeszes számnak köszönhetően a frissen diplomát szerzett fiatalok körében egyre inkább *eltorzulnak a munka világa felé támasztott elvárások*, a jelenlegi felsőoktatásban résztvevő nemzedék feltehetően egy olyan generációt képvisel, amelynek tagjai *nem akarnak, vagy nem tudnak élni a kínáló lehetőségekkel és nem elégedettek a felkínált munkakörülményekkel, továbbá az elvégzett feladatért járó munkabérrrel sem.*

Jellemző a fiatalokra az a tendencia, miszerint szüleikkel azonos mértékű végzettséget vagy annál magasabb fokozatot szeretnének elérni, megteremtve ezzel maguknak a lehetőséget egy jobb életszínvonal kialakításához. *Az oktatás bővülése és módosulása következtében – amelyet főként a bolognai folyamat idézett elő – háttérbe szorulhatnak a hagyományos évfolyamok, és egyre nagyobb teret nyerhetnek a levelező és esti tagozaton folytatott tanulmányok.* Mindezek alapján vizsgálatunk célja az volt, hogy képet alkossunk a szegedi hallgatók munkaerő-piaci helyzetéről úgy, hogy figyelembe vesszük az érintett korosztály személyes véleményét is.

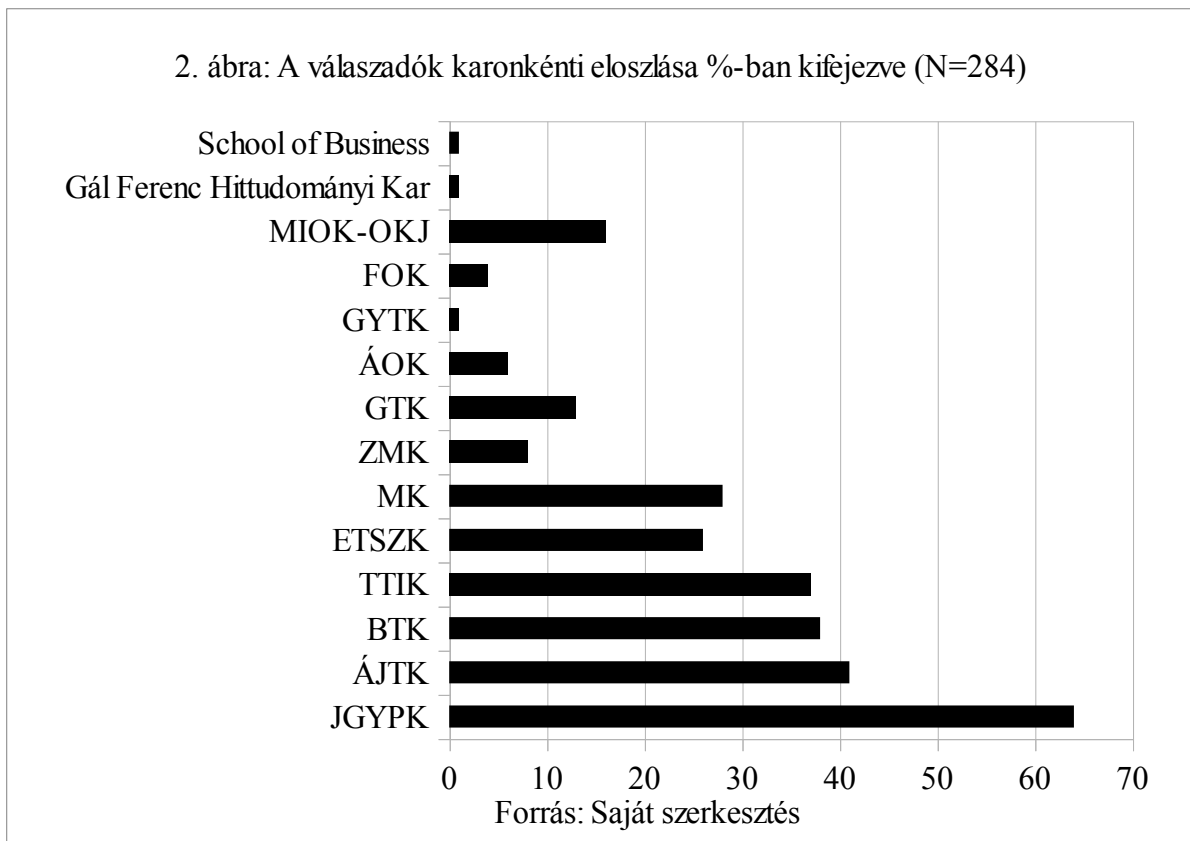
Vizsgálatunkat kérdőíves mintavételre alapoztuk, az adatgyűjtést a József Attila Tanulmányi és Információs Központban végeztük, a Szegedi Tudományegyetem Karrier Iroda által megszervezett XI. Őszi Állásbörze és Felkészítő Napok keretein belül. *A felmérésben 284 olyan önkéntes válaszadó vett részt, akik aktív hallgatói az egyetem valamely karának és vállalták, hogy véleményüket anonim módon megosztják velünk.* Előzetesen tájékoztattuk őket, hogy név nélkül történik az adatszolgáltatás, ami nem tart tovább maximum öt percnél, az adataikat pedig bizalmasan kezeljük, válaszaikat csak a kutatás értékeléséhez használjuk fel. Azért választottuk ezt az eseményt a kitöltés alkalmául, mert úgy véltük, hogy az ide ellátogató hallgatók már *nyitottak a munka világára*, érdekli őket, hogy milyen kihívásokkal kell majd szembenézniük az álláskeresés időszakában, illetve azt feltételeztük, hogy a kitöltésben résztvevő diákok hamarosan elérkeznek képzésük utolsó időszakához, ezért sokkal inkább *motiváltak az álláskeresésre.* Továbbá úgy véltük, hogy *a megkérdezett korosztály képviselői kellően releváns adatokkal tudnak szolgálni kutatásunk elkészítéséhez.* A felmérés egyaránt tartalmazott *demográfiai adatokra vonatkozó kérdéseket*, mint például a megkérdezett neme, kora, családi állapota, valamint a hallgatók *munkaerő-piaci értékorientációjára* is kitértünk. Kíváncsiak voltunk többek között arra, hogy a diploma megszerzését követően hol látnak reális esélyt az elhelyezkedésre, illetve milyen mértékben vélik úgy, hogy Szeged potenciális lehetőségeket biztosít a tanult szakmában való elhelyezkedésre. Fontosnak tartottuk, hogy kitérjünk a munka és a tanulás párhuzamára is, tehát milyen mértékben van jelen a megkérdezettek körében az iskolai tanulmányok mellett folytatott munkavégzés, és milyen mélységben folynak bele a munka világába. Többnyire nyáron vállalnak-e diákmunkát vagy a rendszeres munkavégzés jellemző rájuk.

Kutatási eredmények

Kutatásunkban összesen 284 fő vett részt, férfiak és nők egyaránt. Eloszlásukat tekintve elmondhatjuk, hogy 105 férfi és 179 nő szolgált számunkra kiértékelhető adatokkal, a válaszadók 37%-a férfi, 63%-a nő (1. ábra). Életkorukat tekintve a legfiatalabb válaszadó 19, a legidősebb 37 éves volt ($M_{kor} = 22,76$ év, $SD = 2,44$).

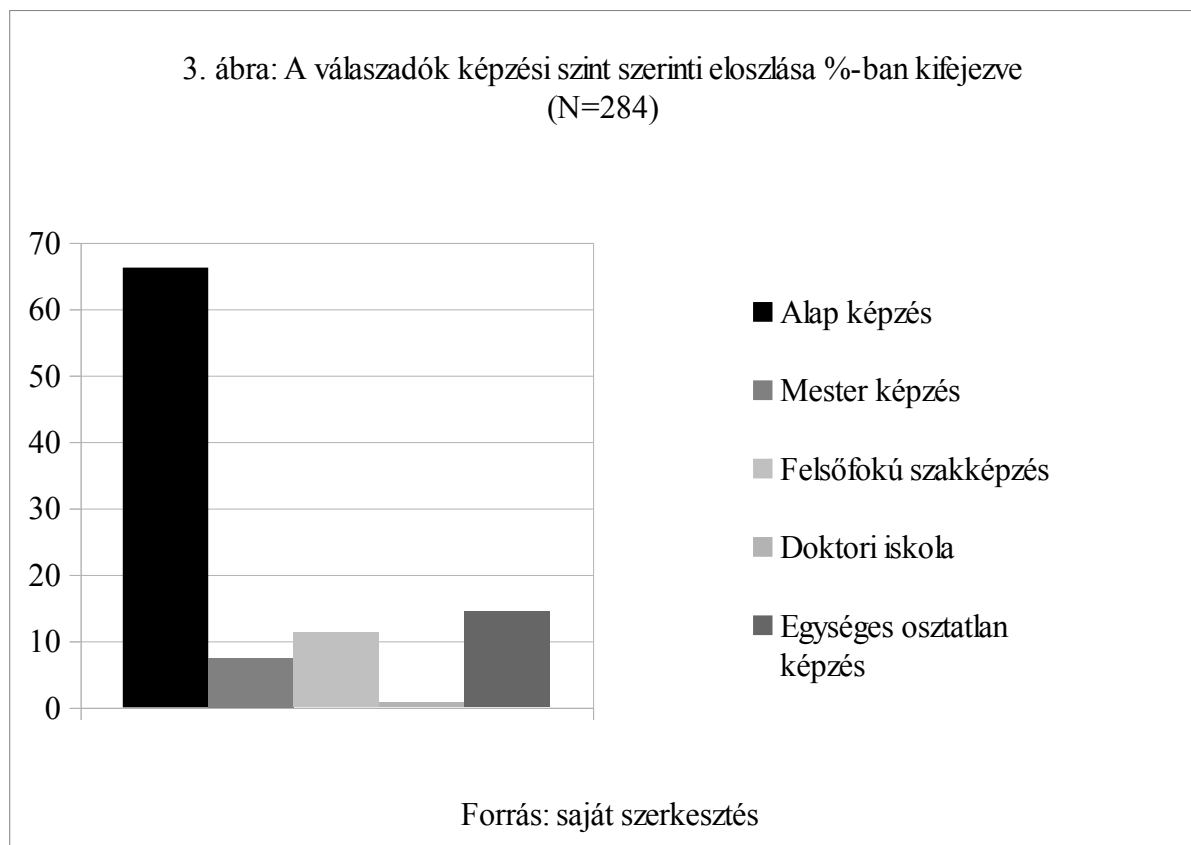

A válaszadók 23%-a a Juhász Gyula Pedagógusképző Kar (JGYPK), 14%-a az Állam és Jogtudományi Kar (ÁJTK), 13%-a a Bölcsészettudományi Kar (BTK), 13%-a a Természettudományi és Informatikai Kar (TTIK), 9%-a az Egészségügyi és Szociális Képzési Kar (ETSZK), 10%-a a Mérnöki Kar (MK), 3%-a a Zeneművészeti Kar (ZMK), 5%-a a Gazdaságtudományi Kar (GTK), 2%-a az Általános Orvostudományi Kar (ÁOK), 0,4%-a Gyógyszerésztudományi Kar (GYTK), 1%-a Fogorvostudományi Kar (FOK) hallgatója, továbbá 6%-a a MIOK OKJ képzésén tanul, a minta 0,4%-a a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola és 0,4%-a, a School of Business hallgatója (2. ábra).

A kérdőívkitöltők 90%-a nappali tagozaton végzi tanulmányait, ezzel szemben a levelezős és az esti munkarendben részt vevő hallgatók aránya igen alacsony. Levelezősként mindösszesen 9%-os a részvételi arány a felmérést kitöltők között, esti tagozaton pedig ennél is jóval kevesebb, 1%-os a képzésben résztvevők százalékos eloszlása. A hallgatók 43%-a a képzési idejük utolsó előtti évében jár és 20%-os volt az arány az utolsó évfolyamban tanulók részéről. Ez azt jelenti, hogy a képzési idejük befejezéséhez közeledő diákok összesen 63%-ban látogattak el az állásbörzére. Mindebből arra következtethetünk, hogy ezek a tanulók fokozottabb mértékben érdeklődnek a munkavállalás iránt.

Képzési szintek tekintetében a válaszadók közül az alapképzésben részesülő hallgatók százalékos aránya a legmagasabb, 66%. Ezt az értéket követi az egységes osztatlan képzésben résztvevők 14%-os aránya, majd a felsőfokú szakképzésben tanulók 11%-os értéke és a mesterképzésben résztvevők 7%-os aránya. A doktori iskola hallgatói 1%-ban képviseltették magukat a kitöltés során (3. ábra).

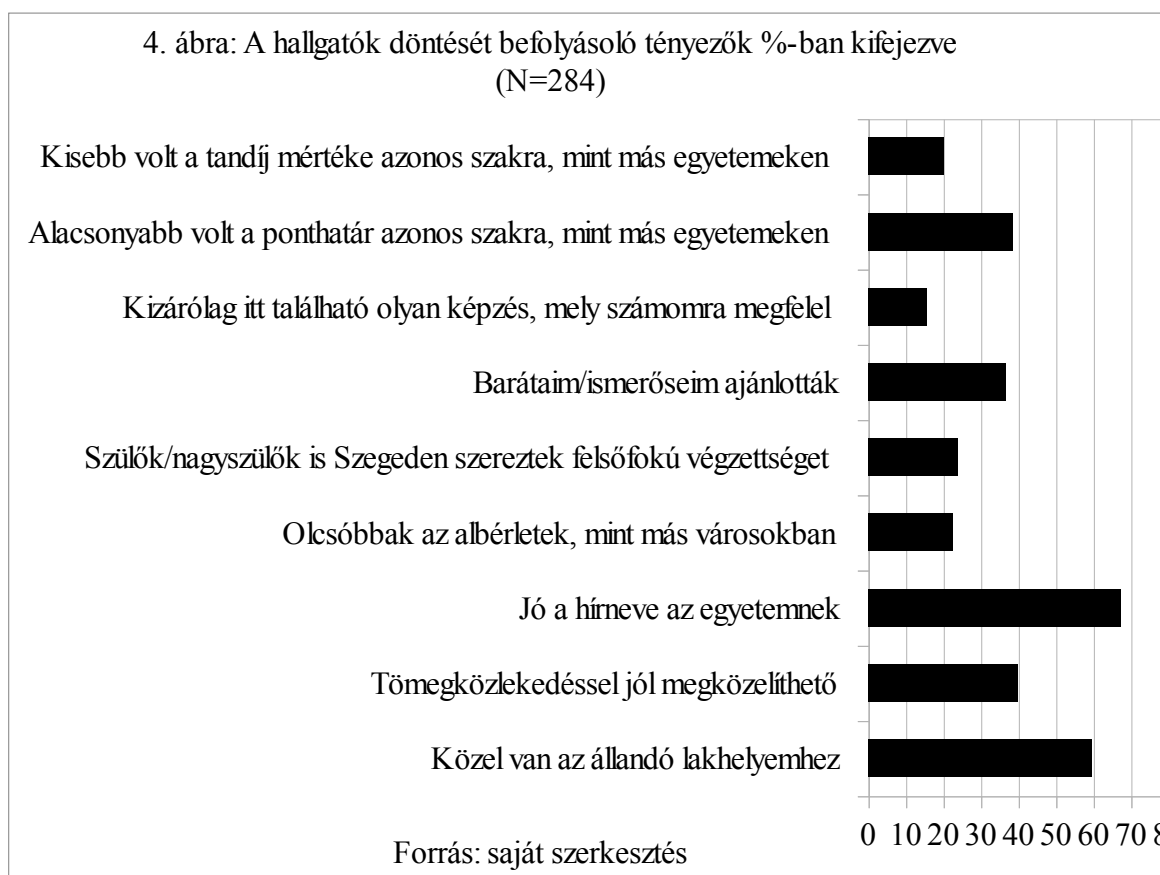
A képzési szint és a finanszírozási forma szerinti megoszlás azt tükrözi, hogy az *alapképzésben* tanuló diákok 59%-a magyar állami ösztöndíjjal támogatott formában végzi tanulmányait, míg 39%-uk önköltséges finanszírozási formában tanul. Ez az arány a mesterképzésben résztvevők esetében a következőképpen alakul: 99% magyar állami ösztöndíjas és csupán 1% önköltséges finanszírozású. A felsőfokú szakképzésben résztvevő hallgatók 41%-a ösztöndíjas és ezzel szemben 59%-os az a hallgatói arány, amely önköltséges formában folytat tanulmányokat. Egységes osztatlan képzésben résztvevő diákok 64%-a önköltséges finanszírozású és 36%-uk részesül állami ösztöndíjas támogatásban. A doktori képzésben tanulók 100%-ban állami ösztöndíjas formában végzik tanulmányaikat (4. ábra).

Az állandó lakhely szerinti elemzésből kimutatható, hogy a Szegedi Tudományegyetemre érkező hallgatók kiemelkedően magas létszámban képviseltetik magukat a *Dél-alföldi régió területeiről*. A két legkiemelkedőbb értéket a *Békés megyéből érkező diákok és a Csongrád megyében élők képviselik*. A Békés megyéből származó diákok aránya 36%-os, míg a Csongrád megyéből származóké 33%. Jóval kisebb mértékben képviseltetik magukat Bács-Kiskun megyéből, Pest megyéből és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből érkező hallgatók. Mindösszesen 11%-a a hallgatóknak Bács-Kiskun megyei, 8%-uk Pest megyei és 5%-ban érkeztek Szolnok megyéből. Elenyésző azoknak az aránya, akik az ország távolabbi megyéiből érkeztek Szegedre, de a válaszadók visszajelzése alapján 1%-ban képviselteti magát Tolna megye és Komárom-Esztergom megye. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Fejér megye pedig 4%-os

arányt tükröz. A legkisebb részvételi arányt 1%-kal Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Heves megye mutatja.

A településtípusonkénti eloszlás alapján azt mondhatjuk el, hogy a legtöbben valamely városból érkeztek az egyetemre. Az ő százalékos arányuk 34%. Ezt követően 27%-os mértékben vannak jelen a megyeszékhelyekről érkezők, őket követik a községekből származó hallgatók, akik 21%-ban vesznek részt valamilyen képzésben. A falvakból érkezők aránya 8%-ra tehető és a fővárosból származó kitöltők is csak 7%-át teszik ki a mintának. A kitöltésben részt vettek külföldről érkező diákok is, ők 1%-ban vannak jelen a szegedi oktatási rendszerben felmérésünk adatai szerint.

Ami az egyetemválasztást illeti, számos tényező befolyásolta a válaszadók döntését. *A hallgatók szerint kiemelkedően fontos a Szegedi Tudományegyetem hírneve*, ezért a megkérdezettek 67%-a adta azt a választ, hogy döntését nagy mértékben meghatározta az intézmény korábban elért sikerei. Szintén magas arányban, a válaszadók 60%-a mondta azt, hogy szerepet játszott döntéshozatalában *az egyetem közelsége az állandó lakhelyéhez viszonyítva*. Ezzel szorosan összefügg a *tömegközlekedéssel való jó megközelíthetőség*, hiszen a kitöltők 40%-a véli úgy, hogy Szeged az ország számos részéről nagyobb nehézség nélkül elérhető. Fontos a diákoknak a lakhatás is, ezért válaszaikból kiderült, hogy döntésüket az is befolyásolta, hogy *mennyibe kerülnek az albérletek az egyetemvárosban*. A válaszadók 23%-ának lényeges kérdés, hogy mennyit kell kiadniuk havonta bérleti díjra, úgy vélik, hogy Szegeden alacsonyabb ez az összeg, mint más városokban. Befolyással volt a hallgatók döntésére *a kortársak tapasztalata* és az is, hogy korábban *szüleik vagy nagyszüleik részt vettek-e valamilyen felsőfokú képzésben Szegeden*. A visszajelzések alapján elmondható, hogy a *barátok, ismerősök ajánlásának* köszönhetően a megkérdezettek 37%-a gondolta úgy, hogy jelentkezik a Szegedi Tudományegyetemre és a *szülők, valamint nagyszülők tapasztalata* is 24%-ban befolyásolta döntésüket. Nem elhanyagolható kérdés a diákok szempontjából az sem, hogy *milyen esélyekkel* nyerhetnek felvételt az általuk választott szakokra, valamint az, hogy mekkora a *tandíj mértéke* abban az esetben, ha önköltséges képzésre nyernek felvételt. A válaszadók 38%-a mondta, hogy azért esett a választása erre az egyetemre, mert itt kevesebb volt a bejutáshoz szükséges pontszám, mint más egyetemen azonos szakán. A tandíj mértéke a hallgatók 20%-ának volt fontos tényező. Az sem elhanyagolható tény, hogy az egyetem milyen *specifikumokkal* rendelkezik, ezért a hallgatók 15%-a véli úgy, hogy számításba vette jelentkezésénél azt is, hogy csak ezen az egyetemen tehet szert olyan képzettségre, amely számára megfelelő (4. ábra).

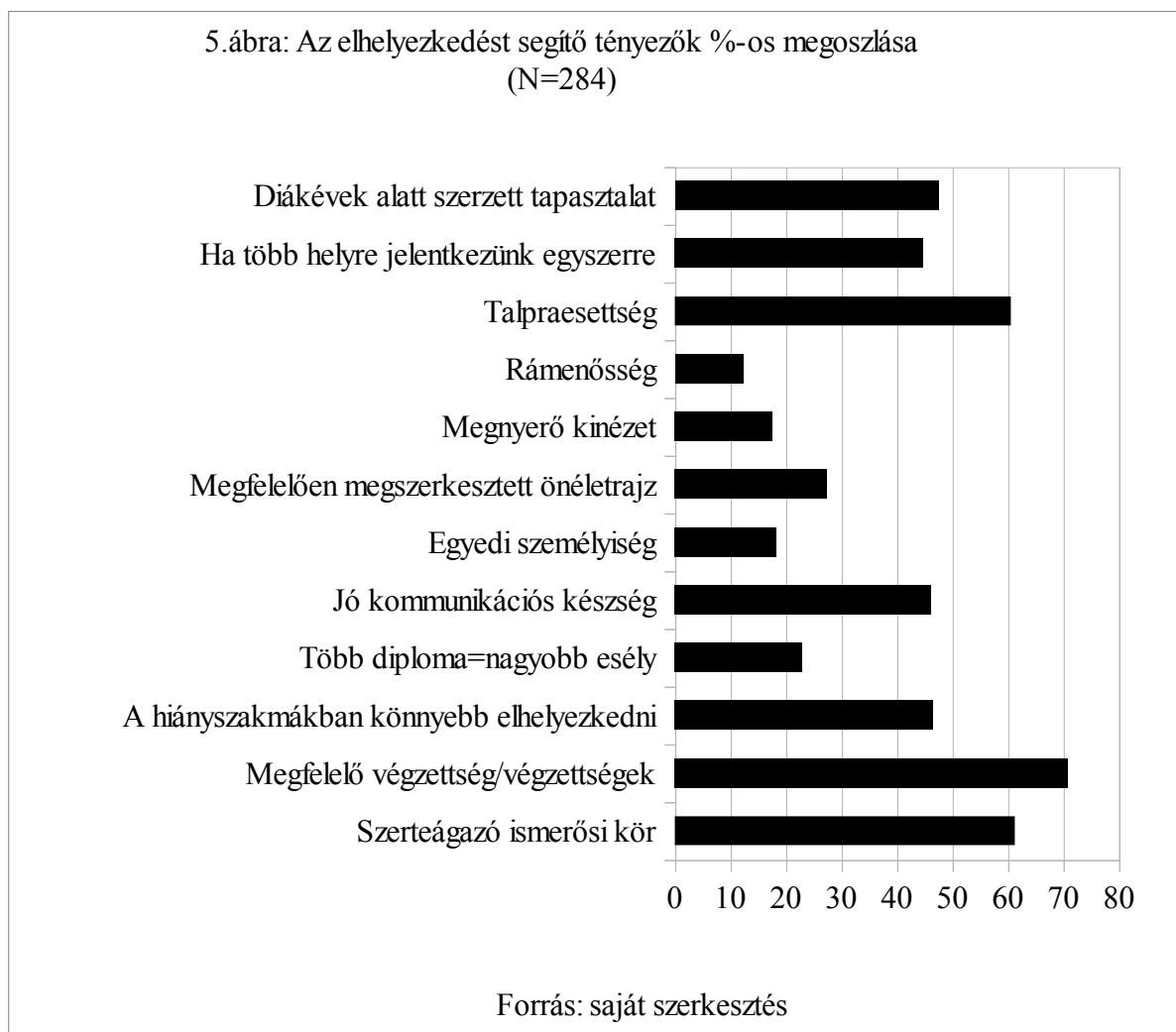

Az elégedettségét illetően arra kerestük a választ, hogy a hallgatók képzési területüknek megfelelően, hogyan vélekednek az elméleti és a gyakorlati oktatásról olyan képzésben részesülnek-e, amely a diploma megszerzését követően hasznosíthatóvá válik számukra. A válaszok alapján a hallgatók 56%-a véli úgy, hogy *erősebb az elméleti oktatás*, és 44%-uk adta azt a választ, hogy a gyakorlati oktatásban rejlik a képzésük hasznosíthatóbb tudása. Arra is kerestük a választ, hogy a hallgatók eddigi tapasztalataik alapján mennyire elégedettek a Szegedi Tudományegyetemmel és milyen mértékben gondolják úgy, hogy az oktatóik szakmailag magas színvonalú tudásadással rendelkeznek. A kérdésekre adott válaszok alapján megállapítható, hogy a hallgatók 6%-a többnyire nem elégedett az egyetemmel, 4%-uk közepesen elégedett, 27% véli úgy, hogy közepesnél jobban elégedett és 62% válaszolta azt, hogy nagymértékben elégedett az egyetem nyújtotta lehetőségekkel.

Az oktatók szakmai felkészültségével kapcsolatban a válaszadók 6%-a egyáltalán nem elégedett és 5%-os arány, amely úgy véli, hogy közepes az oktatóik felkészültsége. 33% gondolja úgy, hogy közepesnél jobban elégedett és 55%-ban választották azt a diákok, hogy jórészt meg vannak elégedve az oktatók szakmai felkészültségével.

Kutatásunkban foglalkoztunk azzal a kérdéssel is, hogy mit gondolnak a fiatalok arról, mi az,

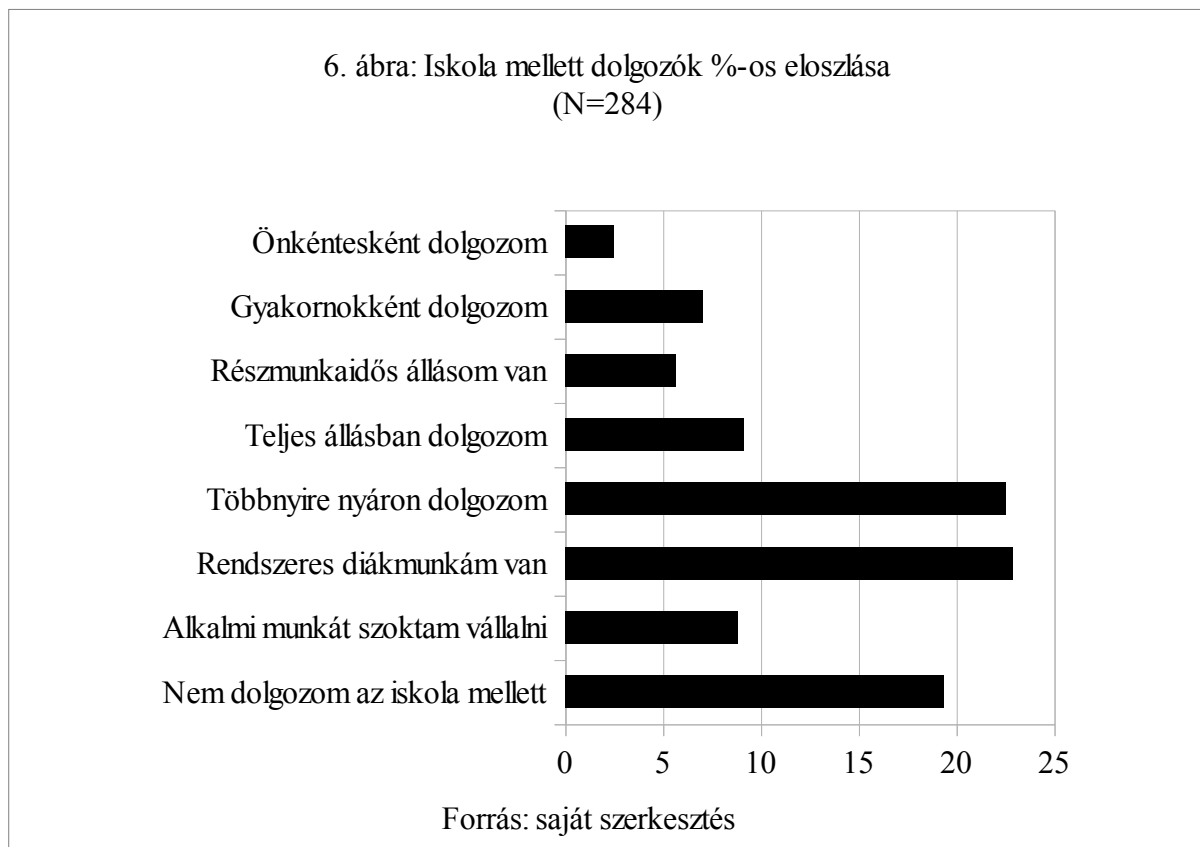
ami leginkább hozzásegítheti őket a gyors elhelyezkedéshez a diploma megszerzését követően. Rákérdeztünk arra is, egyetértenek-e azzal az állítással, hogy ha valaki több végzettségre tesz szert, annak nagyobb esélye van állást találnia a munkaerő-piacon. A teljes mintát vizsgálva a hallgatók 64%-a véli úgy, hogy *nem függ össze a diplomák száma az elhelyezkedés esélyével*. A megkérdezettek 36%-a gondolja azt, hogy *megéri az iskolapadban minél több időt eltölteni és ezzel magasabb fokozatra vagy szélesebb körű ismeretekre szert tenni*. Ha csak azon hallgatók válaszait vesszük figyelembe, akik terveznek további tanulmányokat folytatni a Szegedi Tudományegyetemen aktuális tanulmányaik befejezését követően, 73%-uk ért egyet azzal az állítással, hogy *a több diploma szignifikánsan befolyásolja az elhelyezkedés valószínűségét* (5. ábra).

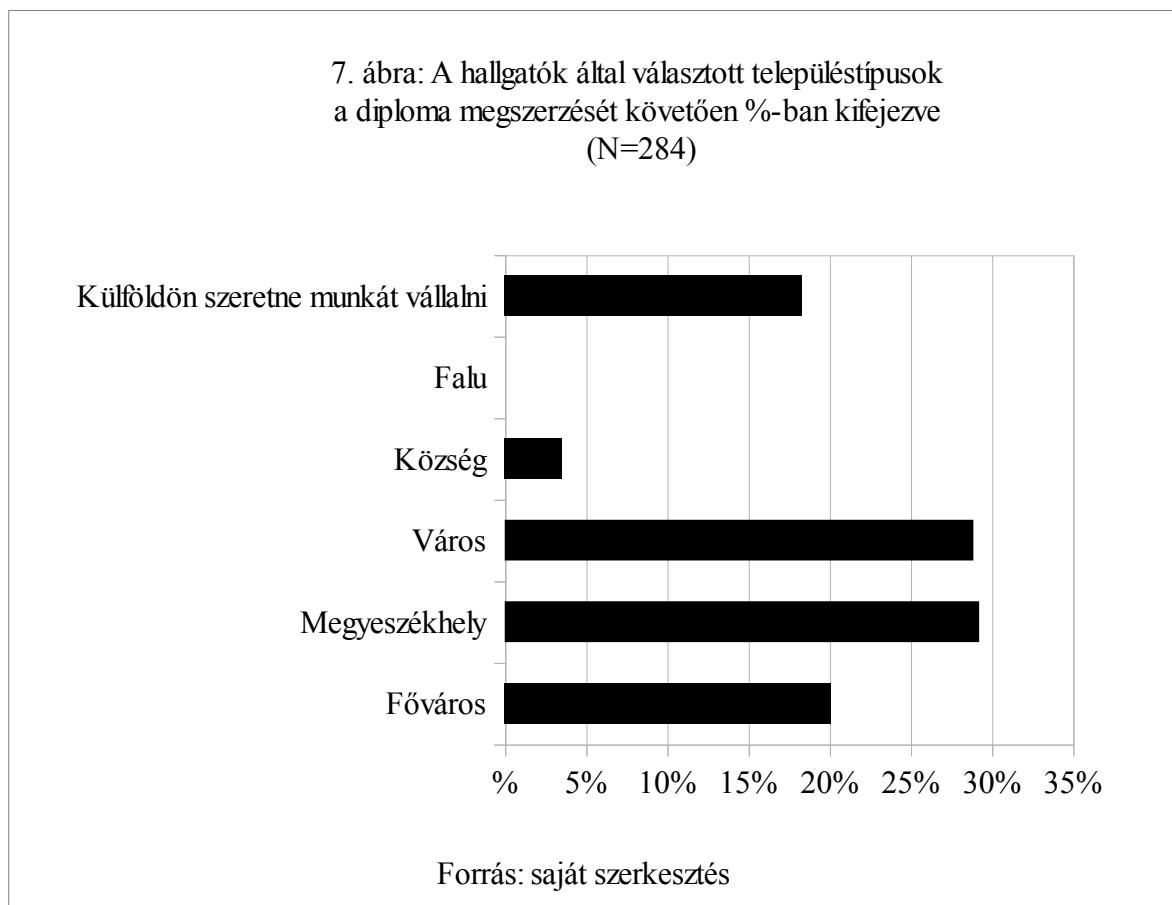
A hallgatók által adott válaszokból megállapíthatjuk, hogy a diákok szerint a sikeres elhelyezkedés két legfontosabb tényezője a *megfelelő végzettség* (vagy végzettségek) megszerzése, illetve a *kiterjedt ismerősi kör*. Ezeket a válaszlehetőséget 71%-ban és 61%-ban jelölték a kitöltők. A megkérdezettek 62%-a véli úgy, hogy a *talpraesettség* segítséget

nyújthat a munkavállalásban. Számottevően pozitív irányban hat az elhelyezkedésre, ha *megfelelő kommunikációs készséggel* rendelkezik az álláskereső, ezt 46%-ban említették a hallgatók. A megkérdezettek 46%-a véli úgy, hogy *a hiányszakmákban nagyobb eséllyel tudnak elhelyezkedni*. Fontosnak tartják, hogy már a diákévek alatt megfelelő szintű jártasságot szerezzenek a munka világában, ezért nem ritka, hogy a tanulás mellett kipróbálják magukat a munka világában is, ebből fakadóan 48% véli úgy, hogy szükséges *munkavállalói tapasztalatokat* szerezni az oktatás időszaka alatt is. Nagymértékben, 45%-ban tartják elengedhetetlennek, hogy ne csak egy potenciális helyre adják be önéletrajzukat, hanem *minél több lehetőséget pályázzanak meg egyszerre*, így növelve az elhelyezkedésük esélyét. Ezzel összefüggésben 27%-uk úgy vélekedik, hogy a *megfelelően elkészített önéletrajz* növeli a sikeres elhelyezkedés esélyét. Továbbá 18%-ban befolyásoló tényező az *egyedi személyiség*, 18%-os arányban számít a megnyerő külső a munkáltatóknak a válaszadók szerint. További tényezőként említették a *rámenősséget*, amelyet 12%-ban választották.

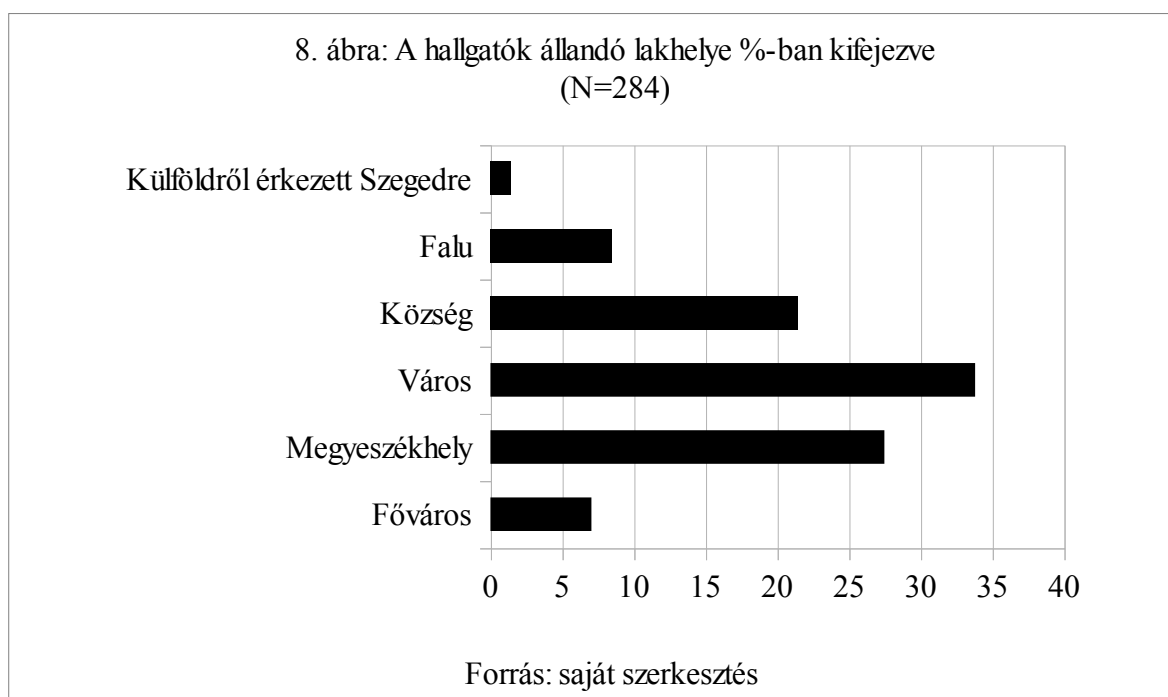
Kutatásunkban arra is kitértünk, hogy milyen mértékben jellemző a hallgatókra, hogy a tanulás mellett valamilyen munkát is végeznek. A megkérdezett hallgatók 19%-a *nem vállal munkát az egyetemen eltöltött idő alatt*. Ezzel szemben 23%-uk úgy nyilatkozott, hogy *rendszeres diákmunkával rendelkezik*, hasonló arányban, 23%-a a hallgatóknak válaszolt úgy, hogy *többnyire a nyári időszakban vállal valamilyen diákmunkát*. Az *alkalmi munkavállalás* 9%-ban jellemző a megkérdezettekre. Ezt az értéket követi a *teljes állásban dolgozók* aránya, akik 9%-ban szerepeltek a kitöltők között. A megkérdezettek között 7%-os aránnyal képviseltetik magukat a *gyakornoki állással rendelkező fiatalok*, majd a *részmunkaidős állással bírók*, akik 6%-át teszik ki a mintának. Nagyon alacsony azoknak a részvételi aránya, akik *önkéntesként* tevékenykednek, mindösszesen a kitöltők 2%-a végez ilyen jellegű tevékenységet (6. ábra).

Rákérdeztünk arra is, hogy a diploma megszerzését követően a hallgatók milyen településtípuson képzelik el jövőjüket. A *legnagyobb arányban, 29%-ban megyeszékhelyen képzelik el életüket a diákok*. Ezt követően a válaszadók 28%-a véli úgy, hogy az ország valamely városában helyezkedne el és 20%-uk mondta azt, hogy a fővárosban szeretne munkát vállalni. Mindösszesen 4%-uk véli úgy, hogy egy kisebb település is megfelelő esélyeket tud biztosítani. *Azonban a megkérdezettek közül senki sem szeretne falvakban elhelyezkedni*. A válaszlehetőségek között szerepelt a külföldi munkavállalásra irányuló lehetőség is, a kitöltők 18%-a véli úgy, hogy szívesen vállalna munkát egy másik országban (7. ábra).

Jelentős százalékbeli eltérést mutat a diploma megszerzését követő elhelyezkedési szándék és a jelenlegi állandó lakhely településtípusának összehasonlítása (8. ábra). Az állandó lakhely tekintetében a fővárosból a megkérdezettek 7%-a, megyeszékhelyekről 27%-uk, különböző városokból 34%-uk, községekből 2%-uk és falvakból 8%-uk érkezett a Szegedi Tudományegyetemre. Ezen felül 1%-a a hallgatóknak más országból látogatott ide.

Az állandó lakhely és a diploma megszerzését követő elhelyezkedési szándék összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a főváros iránti érdeklődés 13%-kal növekedett a korábbi válaszadást követően, a megyeszékhelyeket 2%-kal többen választanák elhelyezkedésük színteréül. A városokat az előbbiekhöz képest 5%-kal kevesebben jelölték már. A községek és a falvak viszonylatában a legnagyobb a változás, a diploma megszerzését követően a válaszadók közül senki sem szeretne elhelyezkedni falvakban, annak ellenére, hogy 8%-uknak jelenleg az állandó lakhelye ez a településtípus. A községeket az előbbiekhöz képest 18%-kal kevesebben választották. *Nem elhanyagolható a külföldön való karrierépítés százalékos aránya sem*, hiszen a válaszadók 18%-a szívesebben telepedne le más országban, mint Magyarországon. Arra a kérdésre, hogy Magyarország mely régiójában vállalnának munkát a legszívesebben a hallgatók a következő válaszokat adták: A Dél-alföldi régióban igen számottevő mértékben vállalnának munkát a fiatalok. A válaszok alapján 52%-a döntene ezen régió mellett, 33%-ban választanák a Közép-Magyarországi régiót, hiszen a főváros több elhelyezkedési lehetőséggel rendelkezik. Az alábbi régiókat viszont csak csekély mértékben választanák a hallgatók: Nyugat-Dunántúlt 7%-uk és a Közép-Dunántúlt mindösszesen a 5%-uk. Ennél is elenyészőbb arányban döntenének a hallgatók Dél-Dunántúl mellett, amely válaszaik alapján 2%-os értéket ért el és az Észak-Alföldöt is csak a válaszadók 1%-a jelölte a kérdőív lehetőségei közül.

Arra a kérdésre, hogy mit gondolnak a hallgatók Szegeden reális esélyük van-e a szakmájukban való elhelyezkedésre vagy sem, megkértük őket, hogy egy ötfokú skálán jelöljék álláspontjukat. Ennek értelmében 2%-uk úgy gondolja, hogy semmi esélyt nem lát

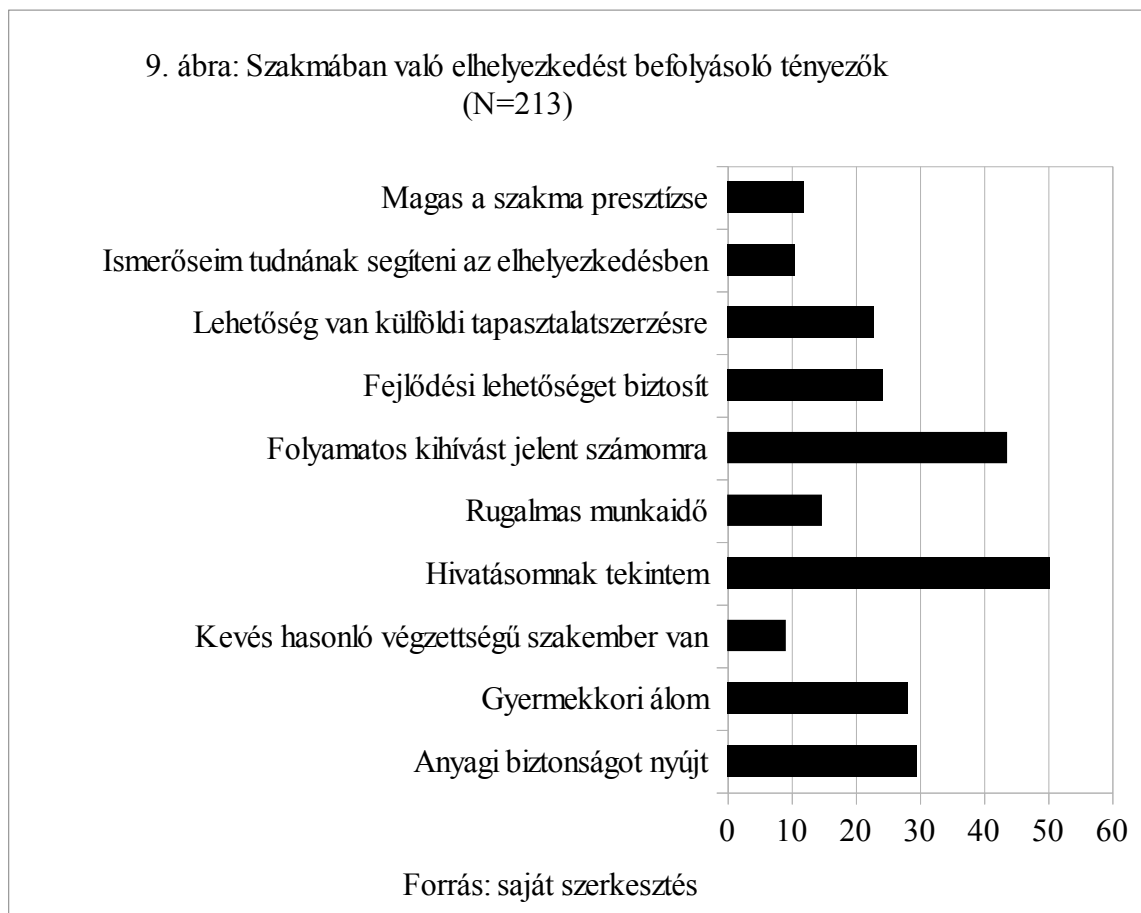
arra, hogy itt el tudjon helyezkedni a diploma megszerzését követően, 17%-uk véli úgy, hogy kis mértékben lenne lehetősége állást találnia Szegeden. A válaszadóknak 35%-a közepesen bizakodik abban, hogy akadna számára megfelelő munkakör a városban, 31% viszonylag jókora esélyt lát az elhelyezkedésre és 15%-uk véli úgy, hogy Szegeden igen kimagasló munkalehetőségek adódhatnak számukra.

Megkérdeztük a kitöltőket arról is, hogy ha nem látnak megfelelő esélyt arra, hogy a városban helyezkedjenek el, akkor nevezzék meg, hogy véleményük szerint hol lenne erre lehetőségük. *A kitöltők úgy vélték, hogy a fővárosban vagy külföldön állna módjukba a szakmájukban munkát találni.* A határon túli országokat 63%-ban választották a diákok, míg a fővárost 47%-uk jelölte meg. Kutatásunkban arra is választ kerestünk, hogy vajon a diákoknak mi a fontosabb: az, hogy a szakmájukban helyezkedhessenek el bárhol Magyarország területén vagy esetlegesen külföldön, netán ellenkezőleg, sokkal szívesebben maradnának Szegeden vagy a Dél-alföldi régióban még annak ellenére is, ha nem a szakmájukban tudnának munkát vállalni.

A kérdőív kitöltők válaszai azt mutatják, hogy *75%-uknak fontosabb az, hogy az általa tanult szakmában legyen lehetősége elhelyezkedni*, ezért nem feltétlenül maradnának a Dél-alföldi régióban, és külföldre is hajlamosabbak lennének elvándorolni. Ezzel szemben 25% véli úgy, hogy sokkal *fontosabb számára, hogy a Dél-alföldi régióban helyezkedjen el* még akkor is, ha nem a tanult szakmájában fog dolgozni.

A vizsgálat utolsó kérdésére, vagyis arra, hogy mik azok a tényezők, amelyek leginkább befolyásolják, hogy mindenképp a szakmájukban helyezkednének el a hallgatók, a következő válaszokat adták: 50%-ban befolyásolja a diákok döntését a *hivatástudat*, 44%-ban fontos, hogy *folyamatos kihívások* elé állítsa őket a szakmájuk által betöltött pozíció. Sokaknak *gyermekkori álmuk* válna valóra, ha az adott szakmában dolgoznának, ezért ez a tényező 28% mértékben meghatározó a hallgatók számára. A *megélhetés biztosítása* sem elhanyagolható komponens, az anyagi biztonság fontosságát 30%-ban jelölték a válaszadók. Az egyre népszerűbb külföldi munkavállalásnak köszönhetően 23%-ban jelentős számukra, hogy az adott szakma biztosítson lehetőséget arra, hogy *külföldön is tapasztalatot szerezhessenek*, továbbá a kitöltőknek 24%-os arányban fontos a *folyamatos megújulás, kihívások* és a *fejlesztési lehetőségek* biztosítása a munkahely által. Manapság egyre jellemzőbb, hogy a munkavállalók nem csak kötött munkaidejű állásokat töltenének be, ezért esszenciális összetevővé válik, hogy munkahelyi kötelezettségeiket *rugalmas munkaidő* keretein belül is elvégezhessék, ezen tényezőt 15%-ban vélik elengedhetetlennek a válaszadók. Sokaknak meghatározó jelentőséggel bír, hogy tanult szakmájuk által *társadalmilag megbecsült* szerepet tölthessen be, ezért fontos számukra, hogy magas legyen a szakma presztízsértéke, amelyet összesen 12%-ban jelölték mérvadónak a kitöltők. Megközelítőleg hasonló

mértékben tartják meghatározónak azt is, hogy a szakmában való elhelyezkedéshez hozzájárulhat az *ismerősök köre*, akik segítséget tudnak nyújtani a munkavállalás területén ebből kifolyólag 11%-ban meghatározó ez a komponens is. A legkisebb mértékben hangsúlyos az, hogy *kevés hasonló végzettséggel rendelkező szakember* legyen az adott területen Magyarországon ebből adódóan ezt az összetevőt 9%-ban jelölték a kitöltők. (9. ábra).

Konklúzió

Vizsgálatunk elvégzése során igyekeztünk rávilágítani arra, hogy az *oktatási rendszer az elmúlt években nagymértékű átalakuláson ment keresztül*, és ez a változás nem egy statikus állapotot jelez, hanem egy permanensen átalakulóban lévő folyamatot. Fontos szem előtt tartani a hallgatóknak, hogy hatékony és minőségi oktatást kínáló felsőoktatási rendszerekben szerezzék meg alaptudásukat, amelyet majd a későbbiekben, a munka világában hatékonyan tudjanak kamatoztatni. Ezen túlmenően az újonnan jelentkező eljárás módokat sem hagyhatjuk figyelmen kívül, mint az *élethosszig tartó tanulást* vagy a *mobilitást* megemlítve, amelyek az „*Oktatás és képzés 2020*” stratégiai közt is megjelennek (Farkas & Henczi 2013). Az ifjúsági korszakváltás hatásai a mai napig érzékelhetőek a

felsőoktatásban. Az 1960-as évektől kezdődően Nyugat-Európában egy társadalmi átalakulás zajlott le, amely egészen az 1980-as évekig el is húzódott, ezt a mozzanatot *ifjúsági korszakváltásként* determinálhatjuk." A korszakváltás lényege *a társadalmi reprodukció megváltozása, illetve az iskolai tudás felértékelődése*. Jellemzője *az ifjúkor meghosszabbodása, az "amatőr" ifjúsági státusz "professzionális" státusszá alakulása"* (Gábor, 2004). Az ifjúsági életszakaszok kitolódásával a diákok egyre huzamosabb időt töltenek el az iskolapadban és ehhez hozzájárul az oktatás tömegessé válása is, hiszen egyre többen és egyre hosszabb ideig maradnak az oktatási intézmények falain belül.

Az *oktatás expanziója* is jókora hatással van a fiatalok munkaerő-piaci helyzetének alakulására, ami nem minden esetben pozitív végkifejletet hordoz magával. Túl sok diák nyer felvételt évről-évre valamilyen felsőoktatási intézménybe, ezért romlik az oktatás színvonala ez ellen a hanyatló minőség ellen tenni kell valamit. Továbbá súlyos problémát jelent, hogy *a hallgatók nem olyan szakokra jelentkeznek és nem olyan arányban, ahogy az a társadalmi elvárásoknak és saját maguk elképzeléseiknek megfelelő lenne* mindezek pedig azt eredményezik, hogy *a felsőoktatás fokozatosan egy szolgáltatássá válik, amely megvásárolható lesz - gondoljunk csak a tandíjra - a diákok pedig olyan megrendelővé válnak, akik fizetségükért cserébe szabadon gazdálkodhatnak a megvásárolt tudással, bármiféle szankció nélkül* (Lukács, 2004). A szakemberek száma évről-évre növekszik, ezt a rohamos gyarapodást nem bírja el a gazdaság, ezért sokaknak nem adatik meg a lehetőség, hogy az állandó lakhelyük szerinti régióban helyezkedhessenek el, így fokozott mértékben érzékelhető a tudás-tőke vándorlása. *Szükség lenne a munkaerő-piac és a felsőoktatási képzési rendszerek együttműködésére, hogy Szeged és a Dél-alföldi régió képes legyen megtartani az itt diplomát szerzett szakemberek szakértelmét.*

Irodalom

Farkas E. & Henczi L. (2013): *Az „Oktatás és képzés 2020” európai stratégiájáról.* In: Henczi Lajos szerk: *A szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata.* Budapest, Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft. I/30. Fejezet 1-22.

Felvi.hu:http://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_rangsorok/elmult_evek/ElmultEvek/elmult_evek.php?stat=1. letöltés: 2015. 10. 30.

Gábor K. (2004): *Globalizáció és ifjúsági korszakváltás.* In: Gábor Kálmán, Jancsák Csaba szerk. (2004): *Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben.* Szeged: Belvedere, 28-73

Lukács P. (2004): *A felsőoktatás expanziója.* In: Gábor Kálmán, Jancsák Csaba szerk. (2004): *Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben.* Szeged: Belvedere, 19-24.